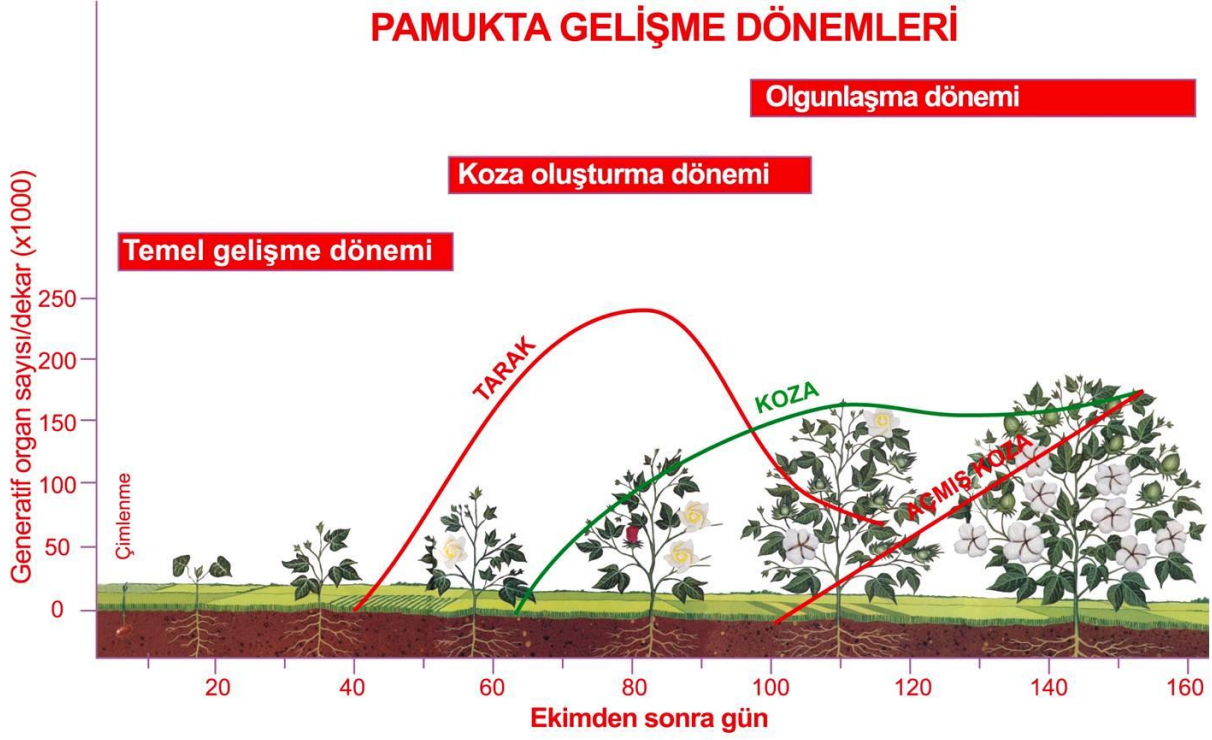

PAMUK NASIL GELİŞİR?*

Pamuğun gelişme süreci üç dönem halinde değerlendirilmektedir:

- Temel gelişme dönemi (Çıkıştan ilk çiçek tomurcuklarının (tarak) oluşumuna kadar olan süreç)
- Koza oluşturma dönemi (ilk tarakların oluşumundan ilk kozanın açtığı döneme kadar olan süreç)
- Olgunlaşma dönemi (ilk koza açımından hasada kadar olan süreç)

Bu dönemlerden temel gelişme dönemi biyotik ve abiyotik stres koşulları açısından en kritik dönem olarak değerlendirilmektedir. Bu yazıda, neden böyle olduğu açıklanmaya çalışılacaktır.

Pamukta çiçeklenme seyrinin ve değişik tarihlerde oluşan kozaların ürün miktarındaki paylarının bilinmesi, pamuk yetiştiriciliğinde bazı kritik kararları almamızda önem taşır.

Pamukta çiçeklenme haftaları ve özellikleri

	Haftalar						
Özellikleri	1	2	3	4	5	6	7
Toplam çiçekte % payı	8.1	23.5	29.4	25.6	9.8	2.3	1.3
Koza tutma oranı (%)	94.1	77.7	43.1	20.7	13.3	10.8	5.0
Toplam üründe payı (%)	21.0	43.0	24.0	8.5	2.5	0.9	0.5
Ortalama koza ağırlığı (gr)	5.2	4.6	3.7	2.8	3.1	3.2	-

Gelişme dönemleri	Süre (Gün)		
	En az	En çok	Ort.
Ekim-Çıkış	6	11	8
Ekim-İlk tarak	34	47	40
Ekim-İlk çiçek	55	65	60
Ekim-İlk koza açımı	105	130	120

Pamuk bitkisinde çeşitlere ve yetiştirme koşullarına bağlı olarak ekimden yaklaşık 6-11 gün sonra çıkışlar, 34-47 gün sonra ilk çiçek tomurcuğu (tarak), 55-65 gün sonra ilk çiçek, 105-130 gün sonra ilk koza açımı gerçekleşir. Çiçek tomurcuğu ve çiçek oluşumu 7 hafta kadar devam eder. Çizelgede de görüldüğü gibi, **7 hafta devam eden çiçeklenme süresi içinde, ilk üç haftada oluşacak çiçekler, toplam ürünün % 88'ini oluşturacak generatif organlardır.** İlk üç haftada oluşan çiçeklerin toplam ürünün % 88'ini oluşturacak kozaya dönüşmesi, çiçeklenmenin ilk üç haftasında oluşacak çiçek tomurcuğu, çiçek ve kozaların da önemini göstermeye yeterlidir.

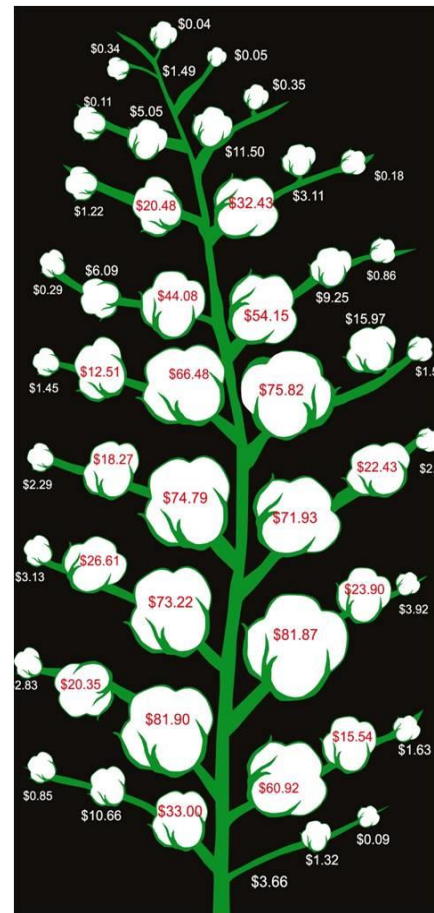
Zaman içinde çiçeklenme ve koza oluşturma periyodu ile toplam ürünlerdeki payı böyle olmakla birlikte; bitki üzerinde koza oluşturma seyri nasıldır? Bitkinin değişik yerlerinde oluşan kozaların toplam ürüne katkısı aynı mıdır?

Pamuk bitkisi, yetiştirme koşullarına ve çeşitlere bağlı olarak 12-18 meyve dalına, 1-4 adet odun dalına (vegetatif dal) sahiptir. Meyve dalları üzerinde yine yetiştirme koşullarına ve çeşitlere bağlı olarak 6-8 çiçek tomurcuğu oluşur. Oluşan çiçek tomurcuklarının önemli bir kısmı fizyolojik olarak dökülür. Meyve dalları üzerinde koza oluşumu elipsoid olarak seyreder. Birbirini izleyen iki meyve dalında aynı pozisyondaki kozaların oluşumunda 3 günlük bir zaman farkı vardır. Aynı meyve dalı üzerindeki iki kozanın oluşum süresi arasındaki fark ise yaklaşık 6 gündür.

Bir çiçek döllendikten sonra çevre koşullarına bağlı olarak 40-60 gün sonra olgun koza haline gelir. Bu süre sıcaklığın yüksek olduğu temmuz ayı ile ağustos ayının ilk yarısında 40-45 gün, ağustos sonu eylül aylarında 50-60 gün kadardır.

Meyve dallarının gövdeye en yakın noktasında oluşan ilk kozalar toplam ürünün % 60'ını, ikinci pozisyondaki kozalar ise % 20'sini oluşturur. Bu da, ana gövdeye göre 1. ve 2. pozisyonda oluşan kozaların korunmasının, toplam ürünün büyük kısmının garanti altına alınması anlamına geldiğini gösterir.

Bitki Koruma Yönetimi: Özellikle erken dönemde zararlı olan emici böceklere (Trips, Yaprak biti) karşı oluşturulacak mücadele stratejilerinde, pamukta koza oluşturma döneminde ilk üç haftada oluşan kozaların veya ana gövdeye göre 1. ve 2. pozisyondaki kozaların korunmasına yönelik önlemlerin alınması son derece önemlidir.

Pamuk bitkisinde erken dönemde oluşan kozaların geç dönemde oluşan kozalara mukayese değerleri

*Hazırlayan: Prof. Dr. Cafer MARÇI

*Bu metinde yer alan bilgiler tavsiye niteliğinde olup, farklı üretici koşullarında değişiklikler gerektirebilir.

ProGen A.Ş. ve Atay Tarım A.Ş. bu bilgilerden kaynaklanan uygulamalardan doğabilecek sonuçlardan dolayı herhangi bir sorumluluk kabul etmez.